

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Katedra správního práva

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Vývoj právní úpravy loterií do rozpadu Rakousko-Uherska
Diplomant/ka: Ondřej Ertl
Autor posudku: JUDr. PhDr. Jan Malast

1. Zadání a cíl práce:

Deklarovaným cílem předložené práce je „je vyhledávání co nejvíce právních pramenů, ale i jiných pramenů týkajících se loterie od jejího vzniku až do rozpadu Rakouska-Uherska... [a z] těchto pramenů ... vytvořit ucelený obraz o právní úpravě loterie a jejího historického vývoje.“ (str. 7).

Takto formulovaný cíl odpovídá schválenému zadání práce (s jistou výhradou druhé části bodu 5, která se v práci prakticky neobjevuje) a je možno konstatovat, že diplomantovi se podařilo jej naplnit.

2. Obsahové zpracování práce (včetně systematického uspořádání, proporcionality a práce s právní úpravou, odbornou literaturou a judikaturou):

Předložená diplomová práce je zvláštní – v dobrém slova smyslu – hned v několika aspektech. V první řadě je třeba zdůraznit, že je zpracována na velmi originální téma, které prozatím nebylo v dostupné odborné literatuře uceleně zpracováno. Takovou volbu tématu, k jehož zpracování je třeba vlastní badatelské činnosti a výrazné práce s primárními zdroji, je třeba ocenit.

Za druhé jde o práci, jejíž téma nepatří mezi klasické okruhy obecné části správního práva, nýbrž zpracovává úsek tzv. práva herního, tj. těch veřejno- i soukromoprávních předpisů, které upravují uskutečňování sázek a her. Z toho vyplývá mimo jiné to, že zpracovávané téma nepatří mezi látku běžně přednášenou a zkoušenou v rámci studia na právnických fakultách, ale že se s ním diplomant byl nucen důkladně seznámit sám v rámci samostudia. I to lze autorovi práce jistě přiznat k dobru.

V neposlední řadě je evidentní, že zpracovávané téma se nachází přinejmenším na pomezí mezi zpracováním částí veřejného práva (správního či herního) a zpracováním příslušných etap moderní právní historie. Práce je zaměřena více historicky než pozitivněprávně, což opět na autora klade další nemalé požadavky.

Z výše uvedeného je patrné, že předložená práce je v mnoha ohledech atypická a jako k takové je k ní zřejmě třeba přistoupit i v rámci jejího hodnocení. To platí i ve vztahu k jejímu systematickému uspořádání, které může čtenáře v některých aspektech zarazit. Překvapující se například to, že „vymezení dobové terminologie“ autor rozebírá až v kapitole třetí (str. 18 a násl.), přitom ho zcela zjevně ke svému výkladu „potřebuje“ již v textu předchozím, neboť v rámci předchozích kapitol na onu kapitolu třetí opakovaně odkazuje (str. 11, 12, 13, 15 atd.). Vyvstává tedy otázka, zda by nebylo logičtější vymezením pojmů práci začít, nebo jej přinejmenším zařadit do textu dříve.

Podobný problém je v textu patrný, byť třeba ne vždy v takovém rozsahu, i na jiných místech. Například na str. 16 (poznámka pod čarou č. 40) autor čtenáři vysvětluje charakter pramene, který ale již předtím opakovaně použil (revue „Naše doba“, viz str. 13, 14 a 15) a čtenář jej tak z práce již „zná“. Zdálo by se logičtější daný pramen přiblížit hned při jeho

prvním použití. Podobný problém se pak objevuje například i ve vztahu k pojmu „sňatkový příspěvek“ – diplomant na str. 29 uvádí, že tento byl v roce 1777 zrušen a nahrazen jiným systémem, ale až na přelomu str. 37 a 38 podrobněji vysvětluje, jak onen „sňatkový příspěvek“ fungoval a co to vlastně ve skutečnosti bylo. Tato poslední výtka je zřejmě projevem širšího problému se systematickým uspořádáním práce, který se týká zejména vztahu kapitol 4. a 5. V práci totiž dochází k tomu, že kapitola pátá podrobněji rozebírá, bohužel ale také v mnoha ohledech pouze opakuje to, co již bylo řečeno v kapitole čtvrté. Nadměru často se zde opakují mnohá fakta, názory, argumentace (například str. 27 a 28 ve vztahu ke str. 34-37 atp.), což logické systematické textu příliš nesvědčí.

Z hlediska odborné úrovně textu je možno říct, že ten je zpravidla zpracován na dostatečně kvalitní úrovni a v potřebné hloubce záběru odpovídajícímu magisterské kvalifikační práci. Dopouští-li se autor nějakých obsahových chyb, jde zpravidla o chyby méně závažné, jejichž povaha zřejmě tkví spíše v pouhém přehlédnutí než v čemkoliv jiném. Do této kategorie bychom mohli řadit například to, že na str. 24 (poznámka č. 75) diplomant tvrdí, že hrabě Rudolf Stadion-Warthausen, po němž bývá označována tzv. březnová oktrojovaná ústava z roku 1849, byl ministrem vnitra „působícím za vlády Marie Terezie“. Vzhledem k tomu, že zmíněný politik se narodil až 28 let po její smrti (a zmíněnou ústavu sepsal dokonce až 69 let poté), lze o jeho účasti v císařovně vládě vcelku úspěšně pochybovat. Podobně by si text zasloužil zpřesnění například ve svých tvrzeních, která že měna to byla měnovou reformou v roce 1892 zavedena (na str. 15 autor tvrdí, že koruny, na str. 21 jsou to ale zlaté). Stejně tak není zcela přesné, je-li na str. 31 zmíněno, že Josef II. zrušil poddanství, hovořit hned na straně následující o tom, že o cca 20 let později za Františka I. museli „poddaní“ (!) odevzdat rodinný majetek na ražbu mincí (jaký je vztah mezi pojmy „poddanství“ a „nevolnictví“?). Z ryze právnických termínů by pak diplomant neměl zaměňovat pojem platnosti a účinnosti předpisu, jak zřejmě činí na str. 33 atd. Některá vyjádření se sice nezdají být úplně vhodná (co například znamená tvrzení, že institut sázky je „velmi historický“? (str. 50)) nebo dokonce gramaticky správná („vyplívá“ je odvozeno od slovesa „plít“ plevel, což diplomant na str. 51 jistě neměl na mysli, podobně také slovo „viz“ je imperativem druhé osoby singuláru slovesa „vidět“ a není tak důvod za ním dělat tečku (str. 11 a mnoho dalších míst v práci), neboť navzdory diplomantově pravděpodobnému dojmu nejde o zkratku), naštěstí se však v textu nevyskytují nijak hojně.

Práce je postavena především na primárních pramenech, zejména pak na právních předpisech z období 18. a 19. století. To lze bezpochyby považovat za výrazný přínos práce, neboť, jak bylo již zmíněno výše, jejich ucelené zpracování v recentní odborné literární produkci chybí. Jiných pramenů se v práci vyskytuje spíše méně, zpracován například není ani jeden zdroj uvedený v zadání práce, vzhledem k charakteru práce to však není třeba považovat za výraznější negativum.

3. Formální úroveň práce (včetně práce s citacemi a poznámkovým aparátem):

Autor v práci vychází z poměrně omezeného množství podkladových pramenů, nutno však zdůraznit, že již jejich identifikace, nalezení a zpracování je třeba mít za chvályhodný a přínosný počin. Stejně tak je pravda, že některé prameny jsou v textu používány poměrně často (typicky například Kanner), diplomant sám si je však této skutečnosti vědom (str. 56) a vzhledem k povaze tématu a výsledné práce je tento fakt možno přijmout bez odsuzujících poznámek.

Přesto se i ve formálních náležitostech práce objevují nedostatky (více či méně drobné), které je třeba zmínit. Přehlednosti textu by například přispělo, kdyby autor na opakovaně odkazované zdroje zavedl při použití některou z běžně užívaných zkratk („op. cit.“, „cit. d.“ atd.). To platí zejména pro zdroje s obsáhlými identifikačními údaji (F. X. Veselý, Kanner).

Odkázat je třeba na každý zdroj, který byl v práci použit – například na str. 20 se začátek kapitoly 3.9 zdá být navlas totožný se stejnojmenným heslem na wikipedii, v práci o tom ale není ani zmínka. Odkaz na zdroj by se měl objevit i tehdy, pokud autor v textu o „nějakém“ zdroji hovoří (str. 11 – „Místem její vzniku je Holandsko, ačkoliv jsem v některých pramenech našel i zmínky o tom, že by místem vzniku mohla být Itálie.“ (str. 11) – nutno specifikovat jaké prameny, jaké zmínky, v jakých souvislostech...).

V některých poznámkách pod čarou (např. č. 15 nebo 80) chybí údaje o straně či stranách, z nichž je citováno. Tyto údaje se ale naopak mnohdy objevují v seznamu použitých pramenů (str. 62), ačkoliv tam již nepatří. Zejména u primárních pramenů, jejichž běžná dostupnost může být z logiky věci značně omezena, by diplomant mohl v práci zpřesnit, kde a jak je získal, resp. kde a jak do nich může nahlédnout i čtenář diplomové práce (například pro kontrolu).

Ve vztahu k seznamu použitých pramenů by diplomant mohl vysvětlit, z jakých důvodů považuje list Národní politika nebo časopis Květy za „odborné periodikum“ (str. 63).

4. Celkové hodnocení práce (včetně naplnění zadání a cíle práce):

Předložená diplomová práce je v mnoha ohledech originálním zpracováním velmi neobvyklého tématu. Její pojetí, byť není ryze správněprávní (a v některých ohledech dokonce ani typicky právnické), představuje naplnění nesnadného cíle, který by mohl obohatit oblast tzv. herního práva o mnohé otázky z jeho vzdálenější historie, na niž se nicméně v platném právu neustále navazuje a odkazuje (viz například určení části výtěžku z her a loterií na dobročinné účely atp.).

Práci je sice možno vytknout některé koncepční, obsahové i formální nedostatky, lze však konstatovat, že intenzita jejich výskytu, stejně jako jejich závažnost, nepředstavují výraznější problém.

5. Doporučení práce k obhajobě (zda se práce doporučuje či nedoporučuje k obhajobě):

Práce se doporučuje k obhajobě.

6. Otázky a připomínky doporučené k rozpravě při obhajobě:

Jaké byly hlavní problémy tehdejší právní úpravy loterií ve srovnání s těmi dnešními a jak se s nimi tehdejší doba vypořádávala?

Existují podle názoru diplomanta ve zpracovávané historické právní úpravě loterií instituty, které by dnes mohly sloužit jako funkční inspirace pro potřeby nového loterního zákona?

V Plzni dne 3/9/2012

Podpis autora posudku